

מסורת הש"ס

(א) לעיל קה"ג. (ב) לקמן קה"ג. (ג) גישו דף ע"ה. (ד) וק"ל קה"ג. (ה) וק"ל קה"ג. (ו) וק"ל קה"ג. (ז) וק"ל קה"ג. (ח) וק"ל קה"ג. (ט) וק"ל קה"ג. (י) וק"ל קה"ג. (יא) וק"ל קה"ג. (יב) וק"ל קה"ג. (יג) וק"ל קה"ג. (יד) וק"ל קה"ג. (טו) וק"ל קה"ג. (טז) וק"ל קה"ג. (יז) וק"ל קה"ג. (יח) וק"ל קה"ג. (יט) וק"ל קה"ג. (כ) וק"ל קה"ג. (כא) וק"ל קה"ג. (כב) וק"ל קה"ג. (כג) וק"ל קה"ג. (כד) וק"ל קה"ג. (כה) וק"ל קה"ג. (כו) וק"ל קה"ג. (כז) וק"ל קה"ג. (כח) וק"ל קה"ג. (כט) וק"ל קה"ג. (ל) וק"ל קה"ג.

תורה אור השלם

1. זכור את יום השבת לקדשו. 2. ה'ימים עניניו בראשו ודבסל ב'ד' בחוף ה'ח' ו'ד' בחוף ה'א' ש'מקרה א'ח'ד ו'ק'ד'ד את ב'ק'ם: קהלת ב י

הגהות הב"ח

(א) רש"י ב"ח ד"ה ה"ג פ"ד וכו' דב קדוש תחלת יומא: (ב) ד"ה אין לי אלא ציט וכו' בלילה היא דביטתו היא קדושתו: (ג) ד"ה ואני וכו' אומר להם קדושו גדול:

מוסף רש"י

חדא בשבתא תרי ותלתא בתר שבתא. קרי בתר שבת שבעה, אכל רביע ממשי ושני נקראין על שם שבת שבתא. האי שבת דקאמר יום שבת ממש קאמר (גישו ט"ז).

מוסף תוספות

א. כיון הברייתא יכול לברך על כוס פגום. מופ' הל"ש. ב. בתמיה כולמ' וכי מושבש ועומד הוא. ג. כדאמרין לעיל. ד. שם ועל שבתא. ה. כל הברכות חוץ א"פ. ו. שיהא מוציא. ח. מברכת הלחם וברכת היין שאם לא יצא מוציא ואם יצא אינו מוציא. ט. דהוא סבא קא שתי א"פ שלא שפך מכוס של ברכה לחומר. כ.

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים קו.

עין משפט נר מצוה

לח א מ"י פ"ע מהל' שבת הלכה נ"ז טו"ש ע"כ א"ח ס"י קפ"ב סעיף ג':
ל"ו ב מ"י שם הלכה א (והלכה ו) סמג עשין ק"ט וטור א"ח ס"י רע"א: ל"ז ג מ"י שם הלכה י וסמג שם טור ש"ע א"ח ס"י רפ"ב ע"כ א: לח ד מ"י שם הלכה ד סמג שם טור ש"ע א"ח ס"י רפ"ב ע"כ א:
ל"ח ה מ"י פ"ע מהל' גירושין הלכה כג סמג עשין ו טו"ש ע"כ א'ה"ע ס"י קמ"ד ע"כ:
ל"ט ו מ"י פ"ע מהלכות שבת הלכה ד סמג עשין טט טו"ש ע"כ א"ח ס"י רפ"ב ע"כ ו:

רבינו הגנאל

ומדברין בכוס אחד והברילה, ושימ' אומר שתי קדושות בכוס אחד. ושימ' מרמקדים המאור לבשמים ב"ש היא, דאי ב"ה בשמים ואח"כ מאור אמרו. וי יעקב בר אידי קפיד אכסא פגימה. רב ששת קפיד אפי' מחצבא פגימה לא היה מברך. מר בר רב אשי קפיד אפילו מחבותא פגימה. ת"ד זכור את יום השבת לקדשו וזכרוה על היין בכניסתו. א"ל יא"א ויהו קדושא רבה. אמרי בני ר' חייא מי שלא המביל במוצאי שבת מבדיל והולך כל השבת. ועד כהנא, עד רביעי בשבת. דאמר ר' יודא בענין גישין יום ראשון ויום שני ויום שלישי בתר שבתא. יום רביעי ויום חמישי ויום ששי קמי שבתא. אמר ר' יעקב בר אידי אבל בשאר ימי השבוע המבדיל אינו מברך על האור. וכן תאני שלא.

ואליבא דרבי יהודה. דלמר [ק.] מאור ואח"כ צממים: משום דכוס של ברכה טעון שיעור. אבל אי היה היה טפוי מכשעור טעמו לא פגמו: קפיד. לקדוש והדלה וברכת המזון אבל אם לא נשתות מכוס פגום מברך עליו ברכת היין: לקדשו. משמע משעה שמתקדש הייב: אין לי אלא ציט. וקמן פריך

הדרגה עיקר קדושת צלילה הוא דכניסתו היא קדושתו: קידושא רבה. זורא פרי הגפן והאי קרי ליה קידושא רבה דלכולהו קידושי אמרי לה: ואני ציט. האריך צו: עד רביעי בשבת. אבל מרביעי והלן גבי שבת הבא מתחשב: לענין גישין. אמר לה איז גישין על מנת שתמני לי מאמתי ה"ו אחר השבת או לאחר קודם השבת תמני לי: אבל לא על האור. אם לא צריך זורא מאורי האש צממאלי שבת שוב אינו מברך: וטל

רשב"ם

ושמע מינה אומרים צ' קדושות על כוס אחד. היכא דלית ליה אלא כוס אחד כי הכא אע"כ דלמר לעיל (ד' ק"ג): אין אומרים צ' קדושות על כוס אחד היכא דלית ליה שני דמתמילינין (לעיל): ושמע מינה צ"ש היא ואליצא דרבי יהודה. דלמר לעיל ואח"כ צממים דלילו לצ"ה ברישא צממים ואח"כ מאור. והא ליכא למימר ר"מ ואליצא דרביה כדלמר לעיל וצ"ה אומרים נר וצממים מזון והדלה ועני רבא זו דרבי ר"מ היא דה"כ פרכין צרכות פרק אלו דצרים (ד' ג'). ומשני לא ס"ד מדקמני ומשגלן לאחרי המזון מאן שמעת ליה לית ליה האי סברא דמזון ברישא רבי יהודה כדלמר לעיל? רבי יהודה אומר לא נתקן צ"ה על המזון שבתהלה ועל הדלה שצוק כו' אלמא רבי יהודה היא ואליצא דרבי דלילו לר"מ מי תנא לה משגלן לאחרי המזון לדרידיה מאור ברישא צין לצ"ה צין לצ"ה ולא מזון כדלמר לעיל זו דרבי ר"מ: משום דכוס של ברכה

רשב"ם

צריך שיעור. אבל אי היה היה טפוי מכשעור וטעמו לא פגמו: קפיד אכסא פגימה. לקדוש והדלה וברכת המזון אבל אם לא נשתות מכוס פגום מברך עליו ברכת היין: לקדשו. משמע משעה שמתקדש הייב: אין לי אלא ציט. וקמן פריך

ושמע מינה אומר שתי קדושות על בוס אחד. וצממין לו כדלמר לעיל (ד' ק"ג): משום דכוס של ברכה צריך שיעור. רב אשי לא פליג אלמוראלי דכמון ואית ליה שפיר טעמו פגמו אלא דמהא ליכא למשמע מינה קאמר: קפיד אכסא פגימה. פירש רשב"ם דקפיד לתחלה דוקא ולא

אין לו אלא פגום יקדש עליו ומינה א"כ אין התירו לאכול קודם הדלה משום קפידא דפגימה^א מיהו ראוי רשב"ם לסמוך עליו צעעת הדקק: זכוריהו ע"ה היין. דזמניה כמיז על היין זכור וכו' כיון לבנון (הושע ד') נזכירה דודין מיין (שיר ל') והאי נזכירה היינו קידוש דיוכלו לא מלינו על הכוס אלא צממא דלמר בשבת (ד' ק"ג): ולא ניתקן על הכוס אלא להוציא ציטו וצני ציטו ומה שרגילין לומר ויכולו אחר התפלה צקול רס היינו משום י"ט שכל להיות שבת שמתפללין אהא צמרנו ואין אומר ויכולו התפלה ותקנו נמי לומר ככל שצממא שלל לחלק צין שבת לשבת וגראה דקידוש על היין אכממא היא והא דלמר צממי שמתו (ברכות ד' כ'): נשים חייבות בקידוש הייס דבר תורה היינו דוקא קידוש הייס אבל על היין לא הויא אלא מדרגתן כדמשמע ברש"י (ד' ג'): דקאמר מיין ושכר יזיר לאסור יין מלוא היין ושרשף פריך מאי ויהו קידושא והדלה מושבע ועומד מטר סני וכו'^א דלצטרך קרא למיטר אלא כי הא דלמר רבא שזועה שאשתה וזכור ואמר רביני נזיר אלצטרך קרא דמיריות חל עליו אף על פי שמושבש ועומד הוא ועוד מלינו למימר דקידוש על היין דבר תורה אלא הא דלמר המצריך צריך שיטעום אזו מדרגתן: ה'ה' גחין ושתי. ור"ח דצפרא שלשה שאכלו (ברכות ד' מו). אמרינן אין המסובין רשאין לטעום עד שיטעום המצריך וי"ל דהיינו דוקא בהמוציא שצריך לאכול כדלמר צפרא ראוהו צ"ד (ר"ה ד' ט'): לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין אלא"

רשב"ם

ושמע מינה אומר ב' קדושות על כוס אחד ושימ' ב"ש היא ואליצא דרבי יהודה רב אשי אמר טעמו פגמו וכוס של ברכה צריך שיעור חדא מילתא היא וה"ק מ"ט טעמו פגמו משום דכוס של ברכה צריך שיעור רבי יעקב בר אידי קפיד אכסא פגימה רב בר רב אשי קפיד אפילו אחבותא פגימהא ת"ד זכור את יום השבת לקדשו וזכרהו על היין אין לי אלא ביום בלילה מגין ת"ל זכור את יום השבת לקדשו בלילה מגין אדרבה עיקר קדושתא בלילה הוא קדיש דבי קדיש תחלת יומא בעי לקדושי ותו בלילה מגין ת"ל זכור את יום השבת לקדשו וקא נסיב ליה קרא דיממא ה"ק זכור את יום השבת לקדשו וזכרהו על היין בכניסתו אין לי אלא בלילה ביום מגין ת"ל זכור את יום השבת ביום מאי מברך אומר רב יהודה בפה"ג רב אשי איקלע למחוזא אמרו ליה ליקדיש לן מר קידושא רבה הבו ליה סבר מאי ניהו קידושא רבה אמר מכדי כל הברכות כולן בפה"ג אמרו ברישא אמר בפה"ג ואניגיד ביה הזויה להווא סבא דגחין ושתי קרי אנפשיה החכם עיניו בראשו^א אמרי בני רבי חייא מי שלא המביל ב"מוציא"ש מבדיל והולך בכל השבת כולו ועד כמה א"ר יודא רביעי בשבת כי הא דריתוב רבי יודא קמיה דרב אסי ואמרי לה רב אסי קמיה דרבי יוחנן וריתוב וקאמר ה"לענין גישין חדא בשבתא תרי ותלתא בתר שבתא ארבע וחמישא ומעלי יומא קמי שבתא א"ר יעקב בר אידי אבל לא על האור אמר רב ברונא אמר רב הגוטל

רשב"ם

אכול עמה^א הלך צריך להמתין עד שיטעום המצריך אבל קידוש שאין חובה לשמות להמצריך א"צ להמתין ומיניה צירושלמי דברכות א"ר אבא שם רב מסובין אסורין לטעום עד שיטעום המצריך ר' יהושע צן לוי אומר שומין אע"פ שלא שמה ולא פליגי מה דא"ר אבא כשהיו כולן וזקוקין לכוס אחד מה דלמר ר' יהושע כשיש לכל אחד כוסו צדו ומשמע נמי אם אין כוסו צדו אפי' שפך מכוס צרכה לכוסות אחרים אין להם לטעום עד שיטעום המצריך אבל כשיש לכל אחד כוס א"צ להמתין ולכך הוא גחין ושתי ומכאן יש להוכיח שא"צ לשפוך מכוס על צרכה לשאר כוסות^א ומינה היכא דכנימי צריך לשפוך ממנו לשאר כוסות כדי שיטעמו כולם מכוס שאינו פגום אע"פ דשמיה לא מעכבא כדאמרין צפרא ככל מערבין (עירובין דף מ'): וגם בהמוציא יש להוכיח מירושלמי אם יש לכל אחד ככרו א"צ להמתין ואוכל כל אחד משלו והא דלמר טול צריך (ברכות דף מ'). ואמרין נמי (שם דף מ'). צעל הבית צו"ע כדי שיצ"ע צעין יפה דממשע שאין אוכלין אלא מה שמתקן להם מיידי צשאין ככר לפני כל אחד א"צ בשבת וכגון שאין להם לחם משנה דאו צריכין לאכול מצלמתיא: הגוטל

דאי אמרת קידוש מרישא והתניא^א שבת ויום טוב אין צדק קדושה על הכוס: אמר רב יהודה צפה"ג. אחאי כסא דחמר^א וצרכי ומשמי משום כבוד שבת לחלק צין מדת שבת למדת חול שהוא ענין שיר שאין אומרים שירה אלא על היין והכי מפרש בשאלמות דרב אחאי צפרשת ושמע יתרו^ב: קידושא רבה. זורא פרי הגפן וקרי ליה קידושא רבה דלכולהו קידושי קאמרי ליה: ואני ציט. האריך צו לדעת אם יסרב אדם מהם לשמות ובכך יצין דבורא פרי הגפן רגילין לומר ותו לא שאם לא כן היה אומר^א ונל [לקדש] קידוש גדול של לילה מנוהג: עד רביעי בשבת. ולא עד בכלל אבל מרביעי ואילך גבי שבת הבאה מתחשב: לענין גישין. אם אמר לה הרי זה גישין על מנת שתמני לי ר' זו אחר השבת או על מנת שתמני לי קודם השבת: אבל לא על האור. אם לא צריך על הנו צורא מאורי האש צממא"ש שוב אינו מברך. כן ר"ל טעם הדבר כדמיא צממא"ש שיהיה לו לומר אין לי אלא ציט

בלילה ביום מגין טעה התנא צממתיא ושנה אין לי אלא ציט צלילה מגין הלך לא שייך למימר חסורי מיחסרה: ציט מאי מברך. דאי אמרת קידוש מרישא והתניא^א שבת ויום טוב אין צדק קדושה על הכוס: אמר רב יהודה צפה"ג. אחאי כסא דחמר^א וצרכי ומשמי משום כבוד שבת לחלק צין מדת שבת למדת חול שהוא ענין שיר שאין אומרים שירה אלא על היין והכי מפרש בשאלמות דרב אחאי צפרשת ושמע יתרו^ב: קידושא רבה. זורא פרי הגפן וקרי ליה קידושא רבה דלכולהו קידושי קאמרי ליה: ואני ציט. האריך צו לדעת אם יסרב אדם מהם לשמות ובכך יצין דבורא פרי הגפן רגילין לומר ותו לא שאם לא כן היה אומר^א ונל [לקדש] קידוש גדול של לילה מנוהג: עד רביעי בשבת. ולא עד בכלל אבל מרביעי ואילך גבי שבת הבאה מתחשב: לענין גישין. אם אמר לה הרי זה גישין על מנת שתמני לי ר' זו אחר השבת או על מנת שתמני לי קודם השבת: אבל לא על האור. אם לא צריך על הנו צורא מאורי האש צממא"ש שוב אינו מברך. כן ר"ל טעם הדבר כדמיא צממא"ש שיהיה לו לומר אין לי אלא ציט